

ΙΑΤΡΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ευγενία Πανταζή

Η Ιατρική της Εργασίας είναι ξεχωριστός κλάδος της Ιατρικής Επιστήμης, που αναπτύχθηκε για την αντιμετώπιση (δηλαδή πρόληψη και καταστολή) του επαγγελματικού κινδύνου υγείας.

Διαφέρει από τις άλλες ειδικότητες διότι ασχολείται τόσο με το **άτομο όσο και με την εργασία, δηλαδή το περιβάλλον, τις μεθόδους και την οργάνωση της εργασίας.**

Το 1950 η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) και το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ΔΓΕ), όρισαν τους στόχους της ειδικότητας αυτής και είναι οι εξής :

- **προαγωγή και διατήρηση της φυσικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας των εργαζομένων σε όλα τα επαγγέλματα, στον υψηλότερο δυνατό βαθμό**
- **Η προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους της εργασίας και η πρόληψη των ασθενειών που οφείλονται στις συνθήκες εργασίας**
- **Η τοποθέτηση και διατήρηση του εργαζόμενου σε επαγγελματικό περιβάλλον προσαρμοσμένο στις φυσικές και ψυχολογικές του δυνατότητες, δηλαδή η προσαρμογή της εργασίας στον άνθρωπο.**

Η αναγνώριση και ο έλεγχος του επαγγελματικού κινδύνου υπήρξε δύσκολος τόσο στην αρχαιότητα όσο και στη σύγχρονη εποχή. Υπάρχουν αναφορές κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο, πολύ αργότερα ενασχόληση από τον Agricola, τον Ramazzini και άλλους, με τους επικίνδυνους παράγοντες στο χώρο της εργασίας.

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο αρχίζει σταδιακά η καθιέρωση του θεσμού του Ι.Ε του εργοστασίου, αρχικά στην Αγγλία, την Ιταλία, τη Γαλλία και τη Γεωργία. Με την πάροδο των χρόνων ο νέος Ιατρικός κλάδος εξελίχθηκε από την περιορισμένη βιομηχανική τοξικολογία και τη χειρουργική στην **ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.**

Βασικοί συντελεστές στην εξέλιξη του κλάδου ήταν :

- Α) η συνειδητοποίηση εκ μέρους των εργοδοτών της οικονομικής και ανθρωπιστικής ωφέλειας που απορρέει από την εφαρμογή της ειδικότητας της Ι.Ε.**
- Β) η συμβολή ορισμένων ιατρών όπως του Άγγλου Rott που περιέγραψε για πρώτη φορά τον καρκίνο του δέρματος του όσχεου στους καθαριστές καπνοδόχων.**
- Γ) η συνειδητοποίηση από εργατικά σωματεία της ανάγκης βελτιώσεως των συνθηκών εργασίας και οι σχετικές συνδικαλιστικές διεκδικήσεις τους.**

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, επιταχύνεται η εξέλιξη της ειδικότητας της Ι.Ε στις περισσότερες βιομηχανικές χώρες.

Ώθηση έδωσαν μεταξύ των άλλων :

- **οι διεκδικήσεις των εργαζομένων για αποζημιώσεις από επαγγελματικές αρρώστιες (ΗΠΑ),**
- **η συστηματική και λεπτομερειακή καταγραφή και στατιστική ανάλυση των επαγγελματικών νόσων, εργατικών ατυχημάτων και επικινδύνων καταστάσεων (Μ. Βρετανία) και**

- η παροχή κινήτρων από ασφαλιστικούς οργανισμούς προς τις επιχειρήσεις με προηγμένη την ιατρική, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας (Σουηδία)

Ειδικός Ιατρός Εργασίας : σύμφωνα με το νόμο, είναι ο ιατρός που διαθέτει την ειδικότητα της Ιατρικής της Εργασίας και που για τη χώρα μας σημαίνει τετραετή εξειδίκευση στον τομέα αυτό.

Ο Ι.Ε ειδικεύεται στην Παθολογία, Πνευμονολογία, ΩΡΛ, ορθοπεδική, οφθαλμολογία, δερματολογία, αντιμετώπιση οξέων συμβάντων στο χώρο εργασίας και έχει επιπλέον γνώσεις Τοξικολογίας, εργονομίας, επιδημιολογίας, στατιστικής ανάλυσης καθώς και ψυχολογίας της εργασίας.

Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του Ι.Ε;

Προκύπτουν από το Ν. 1568/85 και τα συμπληρωματικά του Προεδρικά διατάγματα και Υπουργικές αποφάσεις.

Ο Ιατρός Εργασίας έχει συμβουλευτικές, επιτελικές, εποπτικές και κλινικές αρμοδιότητες μέσα στην επιχείρηση. Παρέχει συμβουλές και υποδείξεις στον εργοδότη, στους εργαζόμενους και στους εκπροσώπους τους, γραπτά ή προφορικά σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων. Τις γραπτές του υποδείξεις τις καταχωρεί στο ειδικό (Ν. 1568/85).

Ειδικότερα ο Ιατρός Εργασίας συμβουλεύει σε θέματα :

Α) σχεδιασμού, προγραμματισμού, τροποποίησης της παραγωγικής διαδικασίας, κατασκευής και συντήρησης εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

Β) λήψης μέτρων προστασίας, κατά την εισαγωγή και χρήση υλών και προμήθειας μέσων εξοπλισμού.

Γ) φυσιολογίας και ψυχολογίας της εργασίας, εργονομίας και υγιεινής της εργασίας, της διευθέτησης και διαμόρφωσης των θέσεων και του περιβάλλοντος της εργασίας και της οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας.

Δ) οργάνωσης υπηρεσίας παροχής πρώτων βοηθειών.

Ε) αρχικής τοποθέτησης και αλλαγής θέσης εργασίας για λόγους υγείας, προσωρινά ή μόνιμα, καθώς και ένταξης ή επανένταξης μειονεκτούντων ατόμων στην παραγωγική διαδικασία, ακόμη και σε υπόδειξη αναμόρφωσης της θέσης εργασίας και

ΣΤ) δεν επιτρέπεται ο γιατρός εργασίας να χρησιμοποιείται, για να επαληθεύει το δικαιολογημένο ή μη, λόγω νόσου, απουσίας εργαζομένου.

Επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων

1. Ο γιατρός εργασίας προβαίνει σε ιατρικό έλεγχο των εργαζομένων σχετικό με τη θέση εργασίας τους, μετά την πρόσληψή τους ή την αλλαγή θέσης εργασίας, καθώς και σε περιοδικό ιατρικό έλεγχο κατά την κρίση του επιθεωρητή εργασίας ύστερα από αίτημα της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, όταν τούτο δεν ορίζεται από το νόμο. Μεριμνά για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων και μετρήσεων παραγόντων του εργασιακού περιβάλλοντος σε εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά. Εκτιμά την καταλληλότητα των εργαζομένων για τη συγκεκριμένη εργασία, αξιολογεί και καταχωρεί τα αποτελέσματα των εξετάσεων, εκδίδει βεβαίωση των παραπάνω εκτιμήσεων και την κοινοποιεί στον εργοδότη. Το περιεχόμενο της βεβαίωσης πρέπει να εξασφαλίζει το ιατρικό απόρρητο υπέρ του εργαζομένου και μπορεί να ελεγχθεί από τους υγειονομικούς επιθεωρητές του Υπουργείου Εργασίας, για την κατοχύρωση του εργαζομένου και του εργοδότη.

2. Επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων προστασίας της υγείας των εργαζομένων και πρόληψης των ατυχημάτων. Για το σκοπό αυτόν:

- α) επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας και αναφέρει οποιαδήποτε παράλειψη, προτείνει μέτρα αντιμετώπισης των παραλείψεων και επιβλέπει την εφαρμογή τους,

β) επεξηγεί την αναγκαιότητα της σωστής χρήσης των ατομικών μέτρων προστασίας,

γ) ερευνά τις αιτίες των ασθενειών που οφείλονται στην εργασία, αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών και προτείνει μέτρα για την πρόληψη των ασθενειών αυτών,

δ) επιβλέπει τη συμμόρφωση των εργαζομένων στους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, ενημερώνει τους εργαζομένους για τους κινδύνους που προέρχονται από την εργασία τους, καθώς και για τους τρόπους πρόληψής τους,

ε) παρέχει επείγουσα θεραπεία σε περίπτωση ατυχήματος ή αιφνίδιας νόσου. Εκτελεί προγράμματα εμβολιασμού των εργαζομένων με εντολή της αρμόδιας διεύθυνσης υγιεινής της νομαρχίας, όπου εδρεύει η επιχείρηση.

3. Ο γιατρός εργασίας έχει υποχρέωση να τηρεί το ιατρικό και επιχειρησιακό απόρρητο.

4. Ο γιατρός εργασίας αναγγέλλει μέσω της επιχείρησης στην επιθεώρηση εργασίας ασθένειες των εργαζομένων που οφείλονται στην εργασία.

5. Ο γιατρός εργασίας πρέπει να ενημερώνεται από τον εργοδότη και τους εργαζομένους για οποιοδήποτε παράγοντα στο χώρο εργασίας και έχει επίπτωση στην υγεία.

6. Η επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων στον τόπο εργασίας δεν μπορεί να συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση γι' αυτούς και πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας τους.

Συνεργασία τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας

1. Ο τεχνικός ασφάλειας και ο γιατρός εργασίας υποχρεούνται κατά την εκτέλεση, του έργου τους, να συνεργάζονται πραγματοποιώντας κοινούς ελέγχους των χώρων εργασίας.

2. Ο τεχνικός ασφάλειας και ο γιατρός εργασίας οφείλουν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, να συνεργάζονται με την Ε.Υ.Α.Ε. ή τον αντιπρόσωπο των εργαζομένων.

3. Ο τεχνικός ασφάλειας και ο γιατρός εργασίας οφείλουν να ενημερώνουν την Ε.Υ.Α.Ε. ή τον αντιπρόσωπο για κάθε σημαντικό ζήτημα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας στην επιχείρηση και να τους παρέχουν συμβουλές σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

4. Αν ο εργοδότης διαφωνεί με τις γραπτές υποδείξεις και συμβουλές του τεχνικού ασφάλειας ή του γιατρού εργασίας, οφείλει να αιτιολογεί τις απόψεις του και να τις κοινοποιήσει και στην Ε.Υ.Α.Ε. ή στον αντιπρόσωπο. Σε περίπτωση διαφωνίας η διαφορά θα επιλύεται από τον επιθεωρητή εργασίας και μόνο.

Χρονικά όρια απασχόλησης γιατρού εργασίας

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, ορίζεται ο χρόνος κατά τον οποίο κάθε επιχείρηση οφείλει να απασχολεί γιατρό εργασίας, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων και το είδος της δραστηριότητας της επιχείρησης.

2. Ο χρόνος απασχόλησης του γιατρού εργασίας μπορεί να αυξομειώνεται κατά συγκεκριμένη επιχείρηση με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, ανάλογα με τη

συχνότητα και τη βαρύτητα των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών που εμφανίζονται στην περίπτωση αυτή.

3. Σε περίπτωση που ο χρόνος απασχόλησης του γιατρού εργασίας υπερβαίνει το ανώτατο νόμιμο όριο, η επιχείρηση πρέπει να διαθέτει και άλλους τεχνικούς ασφάλειας ή γιατρούς εργασίας.

4. Επιτρέπεται ο ίδιος γιατρός εργασίας να χρησιμοποιείται από ομάδα ομοειδών επιχειρήσεων ή από επιχειρήσεις κατά περιοχή.

Ο σκοπός και αντικειμενικός στόχος του γιατρού εργασίας σε μια επιχείρηση είναι Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ, Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝ ΔΗΛΑΔΗ ΜΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΚΑΙ Η ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ.

Αυτό απαιτεί εξειδικευμένη εκπαίδευση και γνώση του αντικειμένου τις οποίες διαθέτει ΜΟΝΟ ο ειδικός γιατρός εργασίας.